

**MEDLEMSSKRIFT
NR 94, FEBRUARI 2014**

- En kanal som förenar

Svängbron över Strömma kanal, ca 1920

Ordförande har ordet

Fisk är utan tvekan en viktig del av skärgårdens matkultur och var tionde svensk fiskar på sin fritid. Fisket som nöje och mat har ofta historiskt beskrivits som livsavgörande. Redan på 1200-talet började man slå vakt om rätten att få fiska och att dela upp Sveriges långa kuststräckor. Landskapslagarna införde bestämmelser om fisket, här sägs t.ex. »Icke får fiska i en annan mans förädämningar någon annan än den som äger dem, ej heller i annan mans fiskadamm«.

Sveriges första och störste fiskforskare var studiekamrat med Karl von Linné. Petri Artedi valde fiskarna, grodorna och reptilerna i stället för blommor och växter, men drunknade 1735 i en kanal i Amsterdam som det beskrivs på väg hem i mörkret efter en bättre middag. Och fick på så sätt en tidig död bland de han forskade mest om, nämligen fiskarna.

I fiskevattnen runt Strömma och Malma har det bedrivits fiske i många generationer och om strömming och notfiske berättar Hans Severinson på sid 13.

Fortsättning på sid 26

Strömma Hembygdsförening

Medlemsavgift 2014:

Enskild medlem 200:-,

Familjeavgift 350:-

Plusgiro 98 57 43 - 4

Författarna är själva ansvariga för sina artiklar. Plocka gärna material i tidningen, men vänligen ange källan.

E-mail: www.hembygd.se/stromma

Adress: Gamla Fågelbrovägen 1, 139 60 Värmdö.

STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING

.. Verkar lokalt på södra Värmdö, kring gårdarna Brevik, Fågelbro, Nora och Malma, med att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd. Vi har en hembygds-gård som kan hyras, och ett museum centralt i Strömma. Vi är ca 250 medlemmar. Besök gärna vår hemsida,

www.hembygd.se/stromma

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER.

Karin Boström	Stavsnäsv. 161	ordf.	08-57140161
Göran Lindgren	Malmav. 221	vice ordf.	076-1169019
Per-Olov Hejdenberg	Alrotsv.2A	kassör	08-57141579
Johan Edholm	Malmav. 224	sekr.	070-5276363
Gudrun Molin Andersson	Ripv.7	led.	073-6553374
Eva Gebelius		suppl.	08.57149514
Birgitta Thunblad		suppl.	08-57168786
Jenny Vowden		suppl.	070-7213130
Hans Severinson		suppl.	070-7601260
Hans Lindström		revisor	08-57140552
Gunilla Wassdahl		revisor	08-57033654
Eva Waerner		rev.supp	076-3628636
Henrik Paulsen		valber.	08-57140770

Ansv., museet: Olle & Britt-Marie Ohlsson 08-571 40033
 Ansv. lokalbokning: Gudrun M. Andersson 073-6553374
 Loppis: Annika Olsson tel. 571 40376, Margareta Fredholm
 Hejdenberg tel. 571 41579
 Redaktör tidskrift: Hans Severinson och Jenny Vowden
 Redaktör hemsida: Sven Zettergren

Årets aktiviteter

Här listas vad som händer inom Hembygdsföreningens sfär under våren. Angivna tidpunkter och program är i vissa fall preliminära. Notera de aktiviteter som intresserar dig i almanackan. Gör det nu. För säkerhets skull, kolla aktuella uppgifter på hemsidan innan Du ger Dig ut.

www.hembygd.se/stromma

Stick-caféet varje vecka!

Varje måndag från kl 18.30 till 20.30 är stick-caféet öppet i Hembygdsgården (Backstugan). Ingen föranmälan behövs. Ingen kostnad. Ta gärna med lite hembakt. Pågår t.o.m. 26 maj.

Muséets studiecirkel (Dokumentationscirkeln) varje vecka!

Onsdagar kl 10 till ca kl 12 samlas cirkeln med arbetet att dokumentera och katalogisera alla föremål och skrifter i muséets samlingar. Samling i Stockstugan. Alla är välkomna att vara med. Pågår t.o.m.21 maj.

Lördag 8 mars: Bildarkivets studiecirkel (NOWA-cirkeln)

Arbete med att dokumentera, scanna och ordna föreningens omfattande bildarkiv. Samling kl 12 i Hembygdsgården (Backstugan). Alla är välkomna. Har Du gamla bilder att scanna? Har Du minnet i behåll och kan identifiera gamla miljöer? Särskilt välkommen då!

Lördag 15 mars: Årsmöte i Strömma Hembygdsförening

Mötet, i Hembygdsgården (Backstugan), börjar med årsmötesförhandlingar kl 17. Ett förslag till ändrade stadgar kommer att tas upp för beslut. Därefter information från Värmdö kommun om alla väg- och VA-projekt i vårt område. Dagordning, se separat kallelse.

Efter mötet serveras en måltid. För denna del krävs föransmälan till Gudrun Molin-Andersson, tel. 073-6553374 eller mail molin.andersson@telia.com, senast 8 mars.

Söndag 30 mars: Hembygdsgårdsöppet

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift.

Lördag 5 april: Bildarkivets studiecirkel (NOWA-cirkeln)

Arbete med att dokumentera, scanna och ordna föreningens omfattande bildarkiv. Samling kl 12 i Hembygdsgården (Backstugan). Alla är välkomna. Har Du gamla bilder att scanna? Har Du minnet i behåll och kan identifiera gamla miljöer? Särskilt Välkommen då!

Onsdag 30 april: Valborgsfirande

Valborgsmässan firas vid Hembygdsgården från 19 till 23 med servering, musik och trevlig samvaro. Brasan tänds ca 20.15. Fiskdamm för de minsta, lotteri, korb med bröd och allsång för oss andra. Välkomna!

Lördag 3 maj: Bildarkivets studiecirkel (NOWA-cirkeln)

Arbete med att dokumentera, scanna och ordna föreningens omfattande bildarkiv. Samling kl 12 i Hembygdsgården (Backstugan). Alla är välkomna.

Lördag 24 maj: Vårutflykt till naturreservatet på Malmaön

Samling kl 10 vid Hembygdsgården. I samarbete med Värmdö Skeppslags Fornminnesförening görs en utflykt till sevärdheterna på denna annars svårtillgängliga del, med bl a jättegrutor.

Söndag 25 maj: Hembygdsgårdsöppet

Från kl 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära **LOPPIS**. På denna loppis kommer ett stort antal tavlor att ställas ut till försäljning! Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift.

Lördag 29 maj (Kristi Himmelfärdsdag): Gökotta

Samling kl 5 vid Hembygdsgården. Därifrån söker vi oss ut till Malmaön, för att likt Evert Taube på närbelägna Orrön lyssna på västergöken, med strålande utsikt över Nämndöfjärden.

Fredag 6 juni: Nationaldagen

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära **LOPPIS**. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift. Nygrillade rådalingar severas!

Söndag 22 juni: Strömmadagen

Dagen inleds kl 11 med en utomhusgudstjänst på tunet vid Stockstugan, Hembygdsgården. Från kl 12 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med kaffeservering och vår populära LOPPIS. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift. Nygrillade rådalningar serveras!

Söndag 3 augusti: Hembygdens Dag

Från kl 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Musik och aktiviteter vid muséet. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift.

Tisdag 9 september: Ny utgåva av tidskriften

Höstens och vinterns program redovisas, med bland annat:

- Studiecirkelarna och stickcaféet igång som vanligt,
- Hembygdsgårdsöppet sista söndagen i varje månad, 28 september och 26 oktober samt 30 november, första advent, då vi även har traditionellt julmys.
- Föreningsmöte med verksamhetsplanering en dag i november, följt av ärtsoppsmiddag med varm punsch.

VERKSAMHETSPLAN FÖR 2014

Uppgift och syfte

Föreningen ändamål är att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd. För att nå dessa mål ska föreningen verka för hembygdens kultur och historia, och aktivt medverka till vård och bevarande av dess natur och kultur, landskapsmiljö och fornminnen samt att arbeta för gemenskap i bygden och dess utveckling.

Så här når vi målen

Genom att driva och utveckla föreningens hembygdsgård och museum. Arrangera och genomföra museivisningar, utställningar, föredrag, studiecirklar, studiebesök, utflykter och medlemsträffar samt gemensamma aktiviteter som skapar kontakter och stärker den lokala gemenskapen.

Våra aktiviteter är öppna för alla medlemmar liksom andra intresserade, och ska vara attraktiva för alla åldrar så att medlemskap i föreningen främjas.

Vi samarbetar med kommunala organ, hembygds- och kulturföreningar, studieförbund turist- och näringslivsorganisationer. Vi är medlem i Stockholms Läns hembygdsförbund, Studieförbundet Vuxenskolan, Värmdö Föreningsråd, Leaderföreningen UROSS samt Visit Värmdö ideell förening. Vi söker bidrag och stöd hos enskilda, företag, organisationer, kommun och andra myndigheter för drift, förvaltning och utveckling av föreningen.

Vi deltar i Visit Värmdös koncept ”Värd i Värmdö” och erbjuder information och ett välkomnande värdskap för besökare till hembygdsgården och dess museum och medverkar därmed till att stärka och utveckla besöksnäringen i kommunen. Vi följer noga pågående samhälls- bygg- och miljöplanering i vårt närområde där ju huvuddelen av våra medlemmar bor.

Planerade aktiviteter under 2014 är framtagna efter verksamhetsplaneringen i november 2013 och ytterligare arbete inom styrelsen. Agendan presenteras här nedan. Utöver detta har styrelsen ambitionen att utöka med bl a filmkvällar. Synpunkter från medlemmar är alltid välkomna!

Strömman i februari 2014

Styrelsen för Strömman Hembygdsförening

Strömma Hembygdsförening verksamhetsåret 2013

Styrelsens ledamöter och sammansättning

Vid årsmötet valdes Karin Boström till ordförande, och Johan Edholm, Gudrun Molin-Andersson, Göran Lindgren och Per-Olof Hejdenberg som ordinarie ledamöter. Övriga funktionärer, se på annan plats i tidskriften.

Händelser under året

Vår ordförande Åke Axelsson avled som bekant hösten 2012, varför verksamheten 2013 inleddes med en vakans på denna post, med Göran Lindgren som tf ordförande. Åke lämnade ett oerhört tomrum efter sig, han var drivande i snart sagt varje fråga i föreningens verksamhet. De kvarvarande styrelseledamöterna gjorde ett stort arbete att ändå planera för verksamheten fram till årsmötet. Även Åkes dotter Jenny gjorde ett styvt jobb att fånga upp alla lösa trådar gällande datorfiler och mycket annat.

Även vår värderade medlem i valberedningen Göran Kåhring gick bort under året.

Protokollförda möten under året

Årsmöte hölls den 16 mars 2013, med Christer Hedberg, ordförande i hembygdsföreningen Gustavsbergs Vänner som mötesordförande. Styrelsemöten hölls 10 gånger under året.

Medlemsavgiften var 200 kronor eller en familjeavgift om 350 kronor. Antalet medlemmar var vid årets slut 244 st, en höjning med nära tio procent.

Medlemskap och samverkan

Strömma hembygdsförening är medlem i Stockholms Läns Hembygdsförbund, Värmdö Föreningsråd, SV Värmdö, Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård (UROSS) samt Visit Värmdö ideella förening. Studiecirklar och olika kulturarrangemang har genomförts i samverkan med SV Värmdö. Under året har flera planeringsmöten hållits inför Stockholms Läns Hembygdsförbunds årsmöte 29 mars 2014 här på Värmdö, där vi är medarrangörer.

Aktiviteter

Bland stående aktiviteter märks:

Hembygdsgårdsöppet sista söndagen varje månad utom juli, med loppis, servering och öppet museum.

Stickcafeet, en fantasitiskt populär aktivitet med 10 – 15 deltagare varje vecka.

Studiecirkeln

NOWA, som träffas varje en lördag varje månad arbetar med vårt omfattande bildarkiv. Under året har varje hembygdsgårdsöppet visats ett bildspel med foton från svunna tider.

Studiecirkeln för dokumentation, som arbetar med att dokumentera alla museiföremål.

Medlemsskriften, som utkommit med två nummer, med 28 respektive 32 sidor och distribuerats i drygt 300 exemplar.

Övriga aktiviteter under året:

Påskdagen uppmärksammades genom hembygdsgårdsöppet med påsktema.

Valborg avhölls traditionsenligt med allsång vid brasan och trevlig samvaro.

Gökotta för de morgonpigga 12 maj, där en handfull medlemmar på en bergknalle vid bäverhyddan ovanför Malma slutligen hörde västergöken.

Kosläppet vid Malma 19 maj där vår förening höll stand. Välbesökt, nästan tjurussning!

Gustavsbergsdagen 15 juni, där föreningen tillagade våra berömda rådalningar till de lyckliga köande.

Strömmadagen avhölls sista söndagen i juni.

Hembygdens Dag 4 augusti.

Interiörgruppen bildades under året, och gjorde storverk genom att helrenovera och nyinreda backstugan invändigt.

Konstförsäljning! Under tidigare år anonymt inlämnade konstverk såldes på Bukowskis för netto 32 000 kronor. Fler tavlor finns, för försäljning våren 2014.

Stadgegruppen bildades, och tog under hösten fram ett förslag till ändrade stadgar, att läggas fram för årsmötet 2014 att besluta. Förslaget finns här i tidskriften.

Årsplanering, ett medlemsmöte med syfte att lägga fram förslag till verksamhet under 2014. I samband därmed serverades ärtsoppa med tillbehör.

Julmys avhölls 1 december, med besöksrekord för museet.

Anpassningsgruppen tog fram förslag till anpassning av backstugan för att medge för personer med funktionshinder att besöka och delta i aktiviteter. Det som planerats omfattade ny toalett, ny dörr till terrassen och ramp till terrassen.

Hemsidans redaktion fick resursförstärkning med Sven Zettergren.

Medlemsskriftens redaktion fick resursförstärkning genom Hans Severinson och Jenny Vowden.

Styrelsen framför härmed **ett stort tack** till alla medlemmar, till de som sponsrat med stora och små ekonomiska bidrag, till de som donerat föremål till museet eller skänkt prylar till loppisen och till alla som genom personligt arbete eller på annat sätt visat generositet och välvilja i vår strävan att hålla Strömma hembygdsförening och museum aktuell och livskraftig.

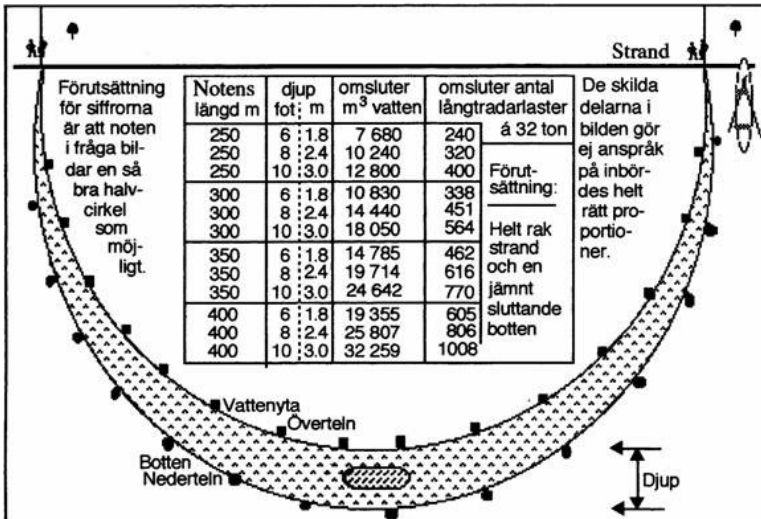
Styrelsen

STRÖMMINGSFISKE FÖRR

Strömning är en väldigt god fisk! Och vad är mer lustbetonat än att en vacker försommardag sitta i ekan och med ryckverktyg på någon timme fylla sommarens hela behov av strömning? Eller att njuta av nygrillade sotare*, att inmundigas med ben och allt? Eller av en delikat Råda-ling**, nersköljd med en klar??

För oss skärgårdsbor är detta självklart. I gamla tider var strömningen ännu mer uppskattad, då den utöver den goda smaken även var ett viktigare baslivsmedel än potatisen. Under 1960-talet var jag sommarboende på en ö i mellanskärgården som vintertid var avskuren från landförbindelse av farledens isränna. Öns ägare, en fastboende äldre fröken, livnärde sig under de månader hon var isolerad nästan uteslutande av saltströmning, egenproducerade ägg och rotsaker.

För många var strömningen även en väsentlig inkomstkälla. För skärgårdsbönder en av många, men för yrkesfiskaren en huvudnäring. Fisket skedde i huvudsak med sköt eller med not. Att rycka strömning är senare tiders påfund. Strömningssköt är traditionella nät med ca 20 mm maskvidd, 30 – 50 m längd och ca 3 m höjd. Not är ett småmaskigt nät med ca 300 m längd, 3 m högt på mitten, avsmalnande åt sidorna och med en strutformad del i mitten. Ett not av bomull väger över 100 kg, och betydligt mer i vått tillstånd.

** Recept, se sid 15.

Så här ser en not ut.

Som många vet går strömmingen på vårvintern in på grundare vatten för att leka. De samlas då i väldiga stim på platser de ras förfäder sedan sekler valt ut. Den fiskande befolkningen hade, och har, god kännedom om var dessa ställen är belägna. Den skarpsynte kan vid lugnt väder se tecken på vattenytan, i form av små bubblor. Ibland kan strömmingsryggarna ses från ytan. Hos oss finns bra ställen i Brevikssundets inre del, vid Fagerdala, vid Djuröbron och utanför Stavsnäs Sommarhamn. Efter leken söker de sig till de yttre fjärdarna och till öppet hav, fortfarande i stim, men betydligt glesare.

Här har jag samlat en del information om hur fiske med not gick till. Notfiske på öppet vatten pågick från islossningen och fram till i början av juni. Notfiske skedde på väl utvalda ställen, kännetecknade av:

- så rak strandlinje som möjligt
- jämnt sluttande botten med upp till 10 m djup
- Inga större stenar eller andra föremål på botten

Redskapen var förutom noten, en noteka och några notvindor. Notekan var en rejäl roddbåt.

Muséets noteka

Notvindor på museet.

Notdragningsställena var väl förberedda, och försedda med 5 eller 7 notvarpar med jämna mellanrum, och med upp till 400 meter mellan de yttersta varparna. Ordet notvarp har två betydelser, dels de ställen där noten dras in, och dels tyngderna på notens underteln. Notvarpen längs stranden bestod av en mindre plåtå av kullersten, lämplig som underlag för notvindan. Den mittersta notvarpen var placerad där det var lämpligt att dra hem noten.

Så här kunde en notdragning gå till: Från sjöboden fraktades noten på en kärra ner till sjön, där den baxades ut på aktertoften på notekan, en ca 2 m² stor plattform. Notdragningen utfördes av fiskaren eller skärgårdsbonden, med hjälp av hans familj, ett par fiskedrängar och kanske några av traktens ungar.

Notvindor placerades vid de yttersta notvarparna. Ekan roddes rakt ut, med en lina från ena änden kvar vid en av notvindorna. Efter ca 100 – 200 m från land ändrades kursen till parallellt med stranden, och noten lades ut under rodd. När hela noten var ute roddes linan i den andra änden in till den andra av de yttersta notvarparna. De som bemannade vindorna signalerade nu under höga rop när linorna skulle vindas in. Det var viktigt att detta arbete gjordes synkroniserat.

När notens ändrar var nära land var det dags att flytta in vindorna till nästa notvarp. Där fortsatte noten att dras åt, följt av ännu en förflyttning mot mitten. Nu började det bli tungt att vinda. Slutligen

Mittersta notvarpen på Norrviks strand

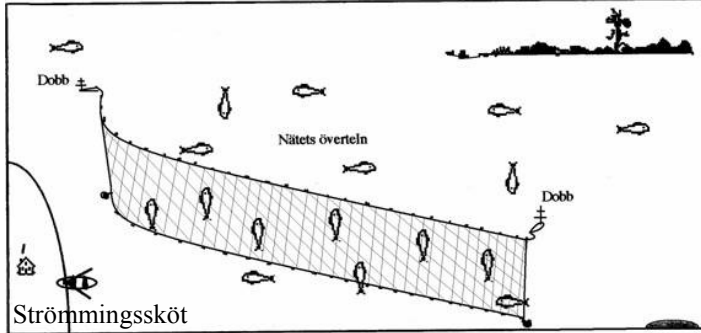
placerades bägge vindorna vid den mittersta notvarpen. Notens överteln med sina flöten började nu bli synlig ute i vattnet, och man kunde skönja hur pass bra fiskelyckan skulle bli.

När struten (kassen) kom nära land var det dags att skörda dess innehåll. Det skedde från notekan, med hjälp av håvar och hinkar. Vid god skörd förstår man att det behövs en rejäl eka, den kunde bli ganska full med strömming, samt en och annan abborre, gädda, gös, flundra eller lax. Efter avslutad fiske måste noten upp till tork, annars förstördes den snabbt. Notkärnan kom till pass, och mödosamt hängdes noten upp på tork i gistgården. För att göra noten mer motståndskraftig mot röta impregnerades den emellanåt med egentillverkad spiggolja.

Notfiske kunde även ske vintertid, då oftast med mindre not. Utläggningen skedde då från isen, genom att vakar togs upp med 5 - 10 meters avstånd. Med långa vidjor fördes en draglina från vak till vak. Med hjälp av denna lina drogs noten ut. Nära stranden togs en större vak upp, där notens bägge ändrar vindades in.

Under sommar och höst var notfiske inte aktuellt. Istället fiskades med skötar, utlagda på de ställen ute på fjärdarna där man visste att stimmen stod. Skötarna kopplades ihop kanske tio stycken i rad, förankrades med nätdraggar och markerades med flöten av trä eller plåt, med fiskarens bömärke.

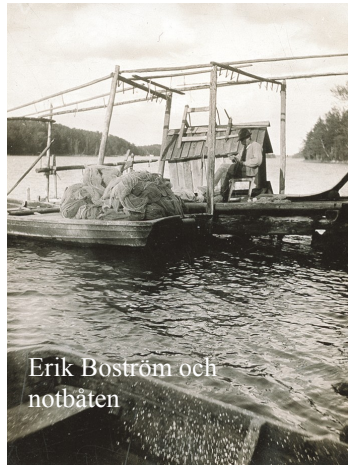
Skötarna bär-gades hem till båten, som även här kunde bli rejält nertygd. Hemma vid gästgården skakades den fisk av som inte lossnat

redan i båten. Fångsten skulle sedan på snabbaste sätt in till Stockholm, främst till Kornhamnstorg som hade stående fiskmarknad. Jag hade som ung i min ägo en sumpeka, övertagen från fjärdingsman Gustavsson, som med ostagad mast i början av förra seklet seglades eller roddes de 14 sjömiln från Sollenkroka till Vaxholm för försäljning av strömming och levande ål och abborre.

På Strömma Hembygdsgårds museum finns många fiskeredskap att beskåda, bl a en ca 6 m lång noteka, not, skötar, dobb, vakare, draggar och notvindor.

Hans Severinson, som tyvärr ännu aldrig upplevt en notdragnig (Däremot trålning med not efter storbåt på 60-talet, nu preskriberat) En informationskälla är föreningens ordförande Karin Boström, vars far och farfar var yrkesfiskare på Norrvik.

Erik Boström och notbåten

*Sotare, en skärgårdsklassiker. Välj de minsta strömmingarna, ta ur dem, lägg dem färska men urtagna och huvudlösa i saltlake i en eller ett par timmar. Grilla dem mörkgula, med lite brända fenor. Håll i stjärten, ät upp resten. En rituell måltid som slår ostron och vad Du vill.

** Rådaling, en ytterst delikat anrättning med rötter i Rådalen vid Malma. Ett stycke Wasa Husmans bres med smör, en medelstor, inte alltför färsk strömming steks gyllenbrun med panering av ströbröd och salt. Medan den är varm skärs filéerna ut med en slö kniv, och läggs på brödet. Toppning sker med en sträng Kalles Kaviar och lite dill. Oemotståndligt!

Kommentarer till förslaget till ändrade stadgar

På följande sidor finns styrelsens förslag till nya stadgar för Strömma Hembygdsförening. Förslaget att se över stadgarna togs upp under styrelsemötet i augusti 2013. En arbetsgrupp utsågs, bestående av Björn Lindgren, Johan Edholm och Hans Severinson, samt med Lenart Karlsson som bollplank och rådgivare.

Nuvarande stadgar är från föreningens bildande, och ansågs vara i stort behov av att uppdateras. Om förslaget antas vid årsmötet 15 mars kan det träda i kraft efter ytterligare ett möte, t ex om ett medlemmöte i höst får formen av extra årsmöte.

Ändringsförslagen berör i korthet:

§ 1 Ändamål: Omskriven helt, för att bättre svara mot nuvarande verksamhetsmål. Texten är väsentligt avkortad.

§ 2 Medlemskap: Reducerad avgift för barn stryks, liksom hedersledamöter. Istället tillkommer möjlighet till stödjande medlemmar, utan rösträtt.

§ 3 Organisation: Texten moderniserad, utan ändring i sak.

§ 4 Firmateckning: Ny punkt, ersätter § 6, med mer tidsenlig lydelse.

§ 5 Verksamhetsår och räkenskapsår: Ny punkt, ersätter § 7 med samma innebörd.

§ 6 Styrelse och funktionärer: Ny punkt, ersätter § 5, ändrad för större frihet för årsmötet. Text om styrelsens arbetsuppgifter har strukits.

§ 7 Årsmöte: Ny punkt, ersätter § 4. Endast smärre ändringar. Växelvis val av ledamöter infört.

§ 8 Stadgeändring: Texten moderniserad, med oförändrat sakinnehåll.

§ 9 Upplösning av föreningen: Text med precisering av förmånstagare för föreningens tillgångar har slopats. I övrigt inga ändringar i sak.

STADGAR FÖR STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING

Förslag inför årsmötet 15 mars 2014.

§ 1 Ändamål

Föreningens ändamål är att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

§ 2 Medlemskap

Till medlemmar antas fysiska personer som betalar fastställd årsavgift. Till stödjande medlemmar kan efter styrelsens beslut antas fysiska eller juridiska personer som önskar att stödja föreningens ändamål

§ 3 Organisation

Högsta beslutande organ är årsmötet. Därutöver kan ett medlemsmöte sammankallas under hösten, där planering av verksamheten under nästkommande år ska vara på dagordningen.

§ 4 Firmateckning

Föreningens firma tecknas av två styrelseledamöter i förening. För löpande attestering och betalning har ordföranden och kassören var för sig stående fullmakt. För särskilt ärende eller uppgift får behöriga firmatecknare genom fullmakt delegera uppgifter till särskilt utsedda personer.

§ 5 Verksamhetsår och räkenskapsår

Föreningens verksamhetsår och räkenskapsår sammanfaller med kalenderåret.

§ 6 Styrelse och funktionärer

Styrelsen består av ordförande samt minst fyra och högst sex ledamöter, och därutöver två suppleanter. Suppleanter väljs för ett år, medan ordförande och ordinarie ledamöter väljs växelvis för två år. Styrelsen är beslutsför när minst tre ledamöter är närvarande. Styrelsen kan till sig adjungera lämplig person. Till revisorer väljs två personer samt därutöver en suppleant, för ett år. Till valberedning väljs två personer och därutöver en suppleant, för ett år.

§ 7 Årsmöte

Årsmöte avhålls före utgången av april månad.

Kallelse till årsmöte ska av styrelsen per post eller e-post avges senast en månad innan mötet. Handlingar till mötet ska vara tillgängliga senast två veckor före mötet. Motioner ska vara styrelsen tillhanda före utgången av januari månad.

Beslut på årsmötet fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller ordförandens utslagsröst. Stödjande medlemmar äger inte rätt att rösta.

Extra årsmöte kan beslutas av styrelsen eller om minst 10 % av antalet medlemmar så begär. Endast de ärenden som upptagits i kallelsen får tas upp.

På årsmöte ska följande ärenden förekomma (vid extra årsmötet endast punkt 1 – 3 utöver de frågor som föranlett det extra årsmötet):

1. Mötets öppnande samt val av ordförande för mötet, samt anmälan av styrelsens val av sekreterare för mötet
2. Val av två justeringsmän tillika rösträknare
3. Fråga om kallelse till årsmötet har skett enligt stadgarna
4. Styrelsens verksamhetsberättelse och redovisningshandlingar
5. Revisionsberättelse och fastställande av balansräkning
6. Fråga om ansvarsfrihet för den avgående styrelsen
7. Redovisning av och beslut om arbetsplan och budget för det pågående verksamhetsåret, samt fastställande av årsavgift för nästkommande år
8. Behandling av inkomna motioner samt av förslag från styrelsen
9. Val av ordförande
10. Val styrelseledamöter, där halva antalet väljs växelvis, samt av suppleanter
11. Val av revisorer samt revisorssuppleant
12. Val av valberedning
13. Information från styrelsen samt övriga frågor
14. Avslutning

§ 8 Stadgeändring

Ändring av dessa stadgar kan ske med 2/3 majoritet vid två medlemmöten, av vilka det ena ska vara ordinarie årsmöte.

§ 9 Upplösning av föreningen

Upplösning av hembygdsföreningen kan beslutas med 2/3 majoritet vid två medlemmöten, av vilka det ena ska vara ordinarie årsmöte.

Vid det sista av dessa möten ska beslutas hur föreningens tillgångar ska disponeras.

Vad händer längs Stavsnäsvägen?

Många undrar varför inget händer med cykelvägens planerade fortsättning mot Strömma Kanal, och vad som händer längs Stavsnäsvägen vid Norrviken.

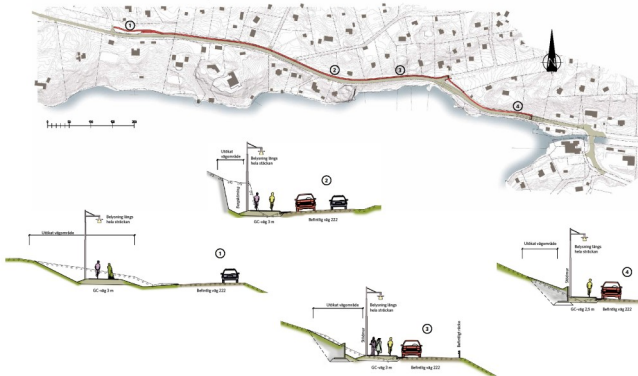
Efter vårt årsmöte 15 mars, närmare bestämt kl 18, kommer svaren då kommunens handläggare av projekten berättar för oss vad som pågår, och informerar om framtida planer.

I korthet kan följande sägas:

Cykelvägens fortsättning den sista kilometern ner till bron över Strömma kanal är färdigprojekterad och upphandlad. Byggstarten skulle ha varit september 2013, med färdigställande maj 2014. Det jobbet står nu stilla efter att tre sakägare överklagat till regeringen. Det är ju åtskilliga tomter som måste naggas i kanten för att bereda plats för cykelbanan. samtidigt planeras fortsatt utbyggnad av VA-systemet, som tyvärr också försenas i motsvarande grad. Enligt uppgift väntas regeringens besked inom ett par månader.

ARBETSPLAN Väg 222 Dalkrokstigen - Strömma, ny gc-väg
Värmdö kommun, Stockholms län
Typektioner februari 2012

TRAFIKVERKET

Här är en informationsbild från Trafikverkets hemsida.
(www.trafikverket.se, sök på cykelväg Strömma)

VA-anslutning av fastigheter inom Värmdövik, Herrviksnäs och Strömma (både söder och norr om bron) ska enligt kommunens översiktsplan vara klart 2015. Det finns anledning till tvivel. Nu pågår arbete respektive förberedelser inom ett begränsat område i den norra delen. Här ska bli spännande att höra om den närmare planeringen.

Cykelvägen från Ramsmora vid Djuröbrons fäste till Stavsnäs är ju i full gång, och ska bli klar under 2014.

Cykelvägen från Strömma till avfarten mot Fågelbro låg tidigare inte bland de tidigaste etapperna, men har nu påbörjats i förväg, i första hand från Alrotsvägen och österut. Anledningen är att vattenförsörjningen till Stavsnäs ska gå här. Ledningsläggning är i full gång, och det hela ska vara klart i år, förhoppningsvis inklusive cykelväg. Vattenledningen ska efter Fågelbroavfarten korsa vägen och gå ner i Brevikssundet vid Augustendal, och därifrån som sjöledning mot Stavsnäs. I sammanhangen har Vattenfall ett projekt med högspänningskabel i samma rörgrav, och en del omläggningar på grund av vägprojektet.

Hur det går med cykelvägen genom Strömma förbi hembygdsgården till Alrotsvägen, och från Fågelbrovägen fram till Ramsmora får vi information om vid årsmötet. Busshållplatserna vid Strömma Kanal kommer att ändras i samband med den nya cykelvägen. Det sägs att hållplatsen Fågelbrovägen ska flyttas ca 100 m österut, där den låg för ca tio år sedan., och att en ny parkeringsplats för infartsparkering för Fågelbrobor är under anläggning.

Den nye ägaren av Fågelbro har låtit göra omfattande röjning av skog för att bereda ny betesmark längs Fågelbrovägen. Vid Norrvikens sankängar betade förra sommaren ett 40-tal nöter respektive får. I sommar finns plats för fler.

Hans Severinson

Del 3

Ta tåget till Bullandö...

...kan man knappast längre kunna räkna med nu när järnvägsprojektet från 1916 som man hoppats på inte blev av! Detta på grund av att utflyttningen av örlogsstationen från Stockholm blev uppskjuten. Den blev ju inte av förrän Musköbasen byggdes på 60-talet.

Men tanken på att kunna ta tåget ut på Värmdö levde kvar!

Ny järnvägsutredning!

Hoppet om en järnväg till Värmdö dog inte. Man hade ju en gång, 1906, fått koncession – tillstånd – på en järnväg! Så nu – 1924 - ville man kolla om det ginge att förnya koncessionen. Nu med en lite annan dragning än man tidigare tänkt sig. Bl.a med en grenlinje till Kummelnäs. Projektet från 1906 förutsatte ett ångloksdrivet tåg som skulle gå ända ut till Bullandö, där en central hamnanläggning skulle byggas för vidare kommunikation ut i skärgården. En annan gren skulle nå ut till Värmdö kyrka och vidare, antingen till Norrnäs eller Nyvarp.

Nu 1924, skulle räknas på en elektrifierad järnväg istället! Järnvägen – eller om så vill spårvägen – nu elektrifierad, skulle gå från Saltsjö-Järla över den nu nybyggda Skurubron via Ålstäket till Strömman. Så 1924 sattes en grundlig ”Utredning rörande förutsättningarna för en järnväg till Värmdön” igång. Utredaren hette Sven Norrman som till sin hjälp hade byråchefen i Kungl Järnvägsstyrelsen Ivan Öfverholm och förstesekreteraren Axel Wahlgren.

Kalkyl upprättas

En grundlig kalkyl måste ju naturligtvis göras. En kalkyl där kostnader för projektet, både vad gäller själva bygget men

också det löpande underhållet och det rullande materialet måste tas med. Det sistnämnda omfattade 4 tågset till en början bestående av motorvagn och släpvagn. Också några extravagnar. Varje tågset beräknades kunna ta ca 120 passagerare varav nära hälften stående! Inte mindre än 18 stationer mellan Strömma och Saltsjö-Järla räknade man med. En sträcka på ca 3 mil. Vad som var en svår nöt att knäcka var hur sista biten in till Slussen skulle åstadkommas. Ett förslag var att lägga ett med Saltsjöbanan parallellt spår. En annan tanke var att helt enkelt samköra på Saltsjöbadsbanan sista biten in till Slussen.

Alternativ till Slussen fanns dock: Anslutning till Stockholms spårvägsnät antingen vid Danvikstull eller Skanstull. (Där en tunnelbana till Slussen redan nu var på tal!)

Banan skulle vara enkelspårig men med tillräckligt antal mötesplatser för det antal tåg som erfordrades vid högtrafik. Främsta förebild för Värmdöbanan var den nyligen invigda Lidingöbanan. Nynäsbanan tittade man också på. Här fraktades ca 200 lådor färsk fisk in till huvudstaden dagligen!

(Bild 1)
*Motorvagn på
Lidingöbanan
från 20-talet*

Resandeunderlag

I kalkylen måste också beräknas hur resandeunderlaget kunde tänkas öka och hur fort denna ökning skulle kunna ske och vilka biljettpriser man skulle kunna ta ut. Men också ett visst behov av att frakta gods av lättare slag förutsågs. Bl.a. tänkte man sig att kunna ta mjölk ut till och fisk in från skärgården. Strömma skulle bli en omlastningshamn. Man räknade bl.a. med att resandeströmmen gradvis men mycket snabbt skulle öka alltefter inflyttning och permanentbosättning. Man räknade också med att de flesta som flyttade ut skulle ha sina jobb i stan. Och man räknade med att antalet sommarstugeägare och andra semesterfirare skulle mångdubblas sommartid.

Så småningom skulle den nya banan ge ett överskott. Den saken var ju klar. Men hur länge detta ”så småningom” skulle räcka sas inget om! Man räknade också med att ”automobilomnibussar” skulle sättas in allteftersom vägnätet komme att byggas ut. Och alla dessa faktorer sammanvägda skulle kunna bilda underlag för ett beslut om byggande av banan!

(Faktaruta)

Folkmängd 1/1 1923: Boo 1 425, Gustavsberg 2 380,
Värmdö (inkl. Vindö) 1 800, Ingarö 865,
Djurö 1 119. Totalt 7 591 personer.

Det blev inget tåg till Bullandö. Inte ens till Viks Central! Uppenbarligen ansågs inte tiden mogen för en Värmdölinje. De gula Björknäsbusarna tog över!

Johan Edholm

(Bild 2)

Så här kunde det ha sett ut på Strömma station idag om Värmdöbanan blivit verklighet! En Värmdöbana kanske i våra dagar kunde sammankopplas med den populära tvärbanan?

Foton från internet, utlagda av Spårvägssällskapet

Ordförande har ordet, fortsättning från sid 2

Här vid Strömma går strömmingen in från Kanholmsfjärden på våren för att leka och från fjärdarna från andra sidan av Lillströmsudd på Fågelbrolandet är Norrviken en viktig lekplats för gädda, braxen mm. Gäddan vandrar gärna upp mot vikar med tillflöde av sötvatten, där den bokstavligen lurar i vassen i skydd av vegetation och jagar med snabba utfall. Ett rovdjur redan från första levnadsåret, som kan bli vad som sägs ända upp till trettio år gammal. Det är som bekant hornorna som är storvuxna och kan väga upp emot tjugo kilo.

Norrvikens ängar är idag ett återställt kulturlandskap med den öppna marken runt en fortfarande glittrande vik. Dessvärre ur fiskesynpunkt en hotad vik, genom att tillflödet av sötvatten inte längre är särskilt stor efter vägbyggen och parkeringsplatser. Risken för syrebrist på vintern och våren är överhängande, om nu inte tillflödet hålls öppet under bron och vid den grunda mynningen vid gamla Fågelbrovägen. Historierna om gäddorna i Norrviken är många och en hel del personliga för min del – här finns det riktiga fiskehistorier. En sann är den som visas på bilden här bredvid – en riktig gammalgädda på närmare 23 kg fångad i Norrviken.

Karin Boström

Elisabeth Boström med gammalgäddan från Norrviken

Strömma bro i bilder – en exposé över ett århundrande

Bilder som är fotograferade på samma plats, men vid olika tillfällen, kan berätta mycket om de förändringar som skett i miljön. Sammantaget berättar de en mer omfattande historia än vad enbart en bild kan. De berättar inte bara något om miljöns fysiska förändringar, utan även något om den samhällsliga och tekniska utvecklingen. Vid en sökning på ordet *Strömma kanal* i Strömma hembygdsförenings bild databas på kommer över 90 bilder fram som återger kanalen från olika decennier. Det är bilder som föreställer kanalen med kanalbank, bron, båtar och olika bebyggelser. Bilderna, som är tagna från olika platser och vinklar längs kanalen och dess två mynningar, spänner över ett sekel.

Strömma kanal med svängbron och del av kanaltorpet till höger. Teckning av Erland Heurlin år 1884.

I nästan 200 år har det funnits en broförbindelse i någon form över

Strömma kanal (även kallat Lillströmssundet). Broarna har funnits olika skepnader, byggts om och reparerats. Under det senaste seklet har tre typer av broar haft sin plats över kanalen, med ett gästspel av en fjärde.

Från år 1835 har brokonstruktionen varit i form av en s.k. svängbro. Svängbron var byggd så att den i öppet läge var vriden mot kanalörpet som låg bredvid, varvid passage gjordes för större båtar. Bron handmanövrerades av brovaktanten. På detta nummers framsida ses svängbron i öppet läge medan passagerarbåten *Arla* passerar, 1920-tal.

År 1928 byggde man en ny bro, denna gång med en klaffkonstruktion utrustad med handmanövrerat lyftmaskineri. 10 år efter bron byggts kompletterades maskineriet för en elektrisk manövrering. En tillfällig militärbro anlades provisoriskt när klaffbron reparerades 1972. Klaffbron var kvar i 71 år, ända fram till 1999 då den nuvarande bron byggdes.

För den som är intresserad av att läsa mer om broarna och Strömma kanals historia finns skriften *Strömma kanal 1832-1999* av Britt-Marie Ohlsson (finns att köpa i hembygdsföreningens museum för 60 kr).

Strömma hembygdsförenings bildtabas

Hembygdsföreningen har under flera år arbetat med att digitalisera sitt bildarkiv. Vid dags dato har 901 bilder noggrant gått igenom och registrerats i hembygdsföreningens bildtabas tillsammans med en digital version. Bildtabasen är fullt sökbar, och för den som är nyfiken på sin närmiljö historia – runt bl.a. Strömma, Brevik, Fågelbro och Malma – kan mycket kunskap inhämtas från de olika bilderna. Alla som är intresserade är välkomna att besöka oss och söka fram bilder i bildtabasen!

Jenny Vowden

Svängbron vid Strömma kanal, 1920-tal. Fotot taget från båt österifrån. Kanaltorpet skymtar till vänster. 1920-tal.

Fotograf: uppgift okänd

Strömma kanal med svängbron, kanaltorpet Strömma till höger i bild. Bilden tagen från väster. 1920-tal.

Fotograf: Erik Ekman

Bygge av bro över Strömma kanal år 1928, klaffkonstruktion uppfälld. Bilden tagen från södra brofästet.

Fotograf: uppgift okänd

*Gjutningsarbete
vid brobygget
1928.*

*Fotograf: upp-
gift okänd*

*Strömma kanal,
bron (klaffbron)
och kanaltorpet
sedda från väs-
ter, 1940-tal.*

*"Campingbåt"
passerar under
bron, medan en
bil passerar på
bron.*

*Fotograf: uppgift
okänd*

*Vy över den
provisoriskt
anlagda militär-
bron 1972 när
Strömma kanals
bro (klaffbron)
reparerades.*

*Bilden är tagen
från norra bro-
fästet mot väster*

*Fotograf: Erik
Eriksson*

Broöppning av klaffbron år 1994. Taget från Svanvägen (fd Breviksvägen). I bakgrunden kanalortet med reklam för Bobergs Handel.

Fotograf: Britt-Marie Ohlsson

Parti av kanalen och nuvarande bro över Strömme kanal år 2003. Bilden tagen från Svanvägen mot väster. I bakgrunden t v Strömme Krog, t h fastigheten med båtförsäljning. Fotograf: Britt-Marie Ohlsson

Texten i denna artikel är baserad på skriften *Strömme kanal 1832-1999* av Britt-Marie Ohlsson. Alla bilder kommer från Strömme hembygdsförrens bild databas.

Samlingslokal att hyra

Vill Du anordna fest eller möte så finns vår nyrenoverade samlingslokal att tillgå i Backstugan.

Den är utrustad med all nödvändig köksutrustning för max 35 personer.

Prislista	Söndag —torsdag	SEK 400: /dag
	Fredag och lördag	SEK 700: /dag

För bokning och information:
Gudrun Molin Andersson Tfn. 073-6553374
E-post molin.andersson@telia.com

